

Αξιολόγηση της Εφαρμογής της Πολιτικής για την Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών κατά το 2016 – 2017 (Οκτώβριος 2017)

1. Ταυτότητα της έρευνας

Σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (ημερ. 19/08/2015), το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) ορίστηκε ως ο επίσημος φορέας επαγγελματικής μάθησης (ΕΜ) και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Ως εκ τούτου, ανέλαβε την ευθύνη της εφαρμογής του θεσμού της ΕΜ. Ως μέρος της υλοποίησης της σχετικής απόφασης, το ΠΙ προχώρησε, κατά τη σχολική χρονιά 2015-2016, στην πιλοτική εφαρμογή του θεσμού.

Η πιλοτική εφαρμογή της ΕΜ κατά τη σχολική χρονιά 2015-2016 έτυχε αξιολόγησης από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ). Κατά τη σχολική χρονιά 2016–2017, το ΥΠΠ κάλεσε όλα τα σχολεία όλων των βαθμίδων παγκύπρια, να εμπλακούν στην Επαγγελματική Μάθηση είτε με ετοιμασία και εφαρμογή ενός Σχεδίου Δράσης είτε με συμμετοχή στο ειδικό Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ). Η μορφή αυτή περιλάμβανε συστηματική υποστήριξη από το ΠΙ για εις βάθος εφαρμογή των σταδίων της Επαγγελματικής Μάθησης και εφαρμόστηκε σε συνολικά 24 σχολεία.

Βασικός σκοπός της παρούσας αξιολόγησης ήταν η αποτίμηση της λειτουργίας του θεσμού στα σχολεία στα οποία εφαρμόστηκε κατά τη σχολική χρονιά 2016–2017. Τέθηκαν τρία ερευνητικά ερωτήματα τα οποία είχαν σαν στόχο να διερευνήσουν τη συνεισφορά του θεσμού σε θέματα βελτίωσης της σχολικής μονάδας και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού (σχολικό κλίμα, αυτεπάρκεια και εργασιακή ικανοποίηση εκπαιδευτικού) για όλα τα σχολεία τα οποία έλαβαν μέρος στην εφαρμογή της πολιτικής για την ΕΜ (Σχήμα Α). Για τα σχολεία τα οποία έλαβαν συστηματική υποστήριξη από το ΠΙ για εις βάθος εφαρμογή των σταδίων της ΕΜ (Σχήμα Β) τέθηκαν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα: (α) Ποιες είναι οι γενικές απόψεις των εμπλεκομένων (διευθυντών, συντονιστών, εκπαιδευτικών, υποστηρικτών ΠΙ) για την εφαρμογή του θεσμού; (β) Ποιες είναι οι απόψεις των εμπλεκομένων ως προς τα προβλήματα και προκλήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή του θεσμού; (γ) Ποιες είναι οι απόψεις των εμπλεκομένων ως προς τα θετικά στοιχεία που προκύπτουν από την υλοποίηση του θεσμού; (δ) Ποιες είναι οι εισηγήσεις των εμπλεκομένων για βελτίωση του θεσμού;

2. Μεθοδολογία

Για τον ερευνητικό σχεδιασμό χρησιμοποιήθηκαν μικτές μέθοδοι έρευνας και συλλέγηκαν ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα. Η συλλογή δεδομένων επικεντρώθηκε σε δύο διαστάσεις: στο ΠΙ ως τον υποστηρικτικό φορέα της ΕΜ και στις σχολικές

μονάδες ως φορέα υλοποίησης. Συγκεκριμένα, χορηγήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών στους εκπαιδευτικούς όλων των σχολείων. Ένα μέρος του ερωτηματολογίου απευθυνόταν σε όλα τα σχολεία (Σχήμα Α), ενώ ένα άλλο μέρος του απευθυνόταν μόνο στους εκπαιδευτικούς των σχολείων που είχαν συστηματική υποστήριξη από το ΠΙ για εις βάθος εφαρμογή των σταδίων της ΕΜ (Σχήμα Β). Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια ανήλθαν σε 267. Από τους εκπαιδευτικούς που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, οι 115 προέρχονταν από σχολεία που δεν είχαν στήριξη από το ΠΙ και οι 152 από σχολεία που είχαν στήριξη από το ΠΙ (Σχήμα Β). Διενεργήθηκαν επίσης 9 ημι-δομημένες συνεντεύξεις με τους εμπλεκόμενους στην εφαρμογή του θεσμού της ΕΜ: όσους είχαν ρόλο υποστηρικτή του προγράμματος στο ΠΙ και το εκπαιδευτικό προσωπικό από 4 επιλεγμένες σχολικές μονάδες.

3. Αποτελέσματα

Ως προς το πρώτο μέρος της αξιολόγησης, την αποτίμηση δηλαδή του θεσμού σε θέματα βελτίωσης της σχολικής μονάδας και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού (σχολικό κλίμα, αυτεπάρκεια και εργασιακή ικανοποίηση εκπαιδευτικού), οι συμμετέχοντες εκφράστηκαν θετικά για το σχολικό κλίμα, ενώ παράλληλα είχαν υψηλό αίσθημα εργασιακής ικανοποίησης και αυτεπάρκειας. Σε σύγκριση που έγινε ανάμεσα στις δύο ομάδες (εκπαιδευτικών σχολείων που έτυχαν στήριξης από το ΠΙ και εκπαιδευτικών σχολείων, που δεν έτυχαν στήριξης) δεν καταγράφηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Αυτό ίσως να οφείλεται σε παράγοντες όπως ο μικρός αριθμός συμμετεχόντων στην έρευνα, το προφίλ των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, καθώς και η μικρή περίοδος εφαρμογής του θεσμού στα σχολεία.

Ως προς το δεύτερο μέρος της αξιολόγησης, την αποτίμηση δηλαδή της λειτουργίας του θεσμού με τα θετικά και αρνητικά του στοιχεία από τα σχολεία που έτυχαν συστηματικής υποστήριξης από το ΠΙ για εις βάθος εφαρμογή των σταδίων της ΕΜ (Σχήμα Β), φαίνεται ότι ο θεσμός της ΕΜ θεωρήθηκε χρήσιμος, είχε υψηλό βαθμό οργάνωσης και σαφήνεια στόχων, αλλά παράλληλα θεωρήθηκε και αρκετά απαιτητικός. Η εμπλοκή των σχολείων στο πρόγραμμα ήταν αποτέλεσμα συλλογικής απόφασης του εκπαιδευτικού προσωπικού και έγινε για κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών των σχολικών μονάδων. Για την επιλογή του θέματος λήφθηκαν υπόψη οι ανάγκες του προσωπικού, των μαθητών και των γονιών των σχολείων με τη βοήθεια των εργαλείων που υπήρχαν στη διάθεση των μονάδων. Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποιήθηκαν δραστηριότητες, όπως ανταλλαγές επισκέψεων, συνδιδασκαλία σε τάξεις, συνεργασία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, επικοινωνία με συμβούλους, διοργάνωση βιωματικών εργαστηρίων, επιμόρφωση καθηγητών από ειδικούς και σεμινάρια από το ΠΙ, εμπλοκή γονιών για συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ως προς τον τρόπο εφαρμογής του σχεδίου δράσης, διαφάνηκε ότι το πρόγραμμα της ΕΜ λειτούργησε επιτυχώς στα σχολεία που το υλοποίησαν. Το χρονοδιάγραμμα που τέθηκε και οι προγραμματισμένες δράσεις ακολουθήθηκαν σε μεγάλο βαθμό, ο χρόνος για εφαρμογή του σχεδίου δράσης καθώς και το ανθρώπινο δυναμικό εντός και εκτός

σχολείου αξιοποιήθηκαν επαρκώς από τα σχολεία. Τα εργαλεία παρακολούθησης και αποτίμησης της δράσης, καθώς και τα εργαλεία για συλλογή δεδομένων που προτάθηκαν από το ΠΙ αξιοποιήθηκαν επαρκώς. Η συνεργασία μεταξύ των συντονιστών του προγράμματος, των διευθυντών, του προσωπικού των σχολείων και των υποστηρικτών ΠΙ υπήρξε άριστη. Οι συντονιστές των σχολείων θεωρήθηκαν ως ο συνδεδετικός κρίκος μεταξύ εκπαιδευτικών και υποστηρικτών ΠΙ και λειτούργησαν πολύ αποτελεσματικά. Οι υποστηρικτές συνέβαλαν στην ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος, προσφέροντας στήριξη, καθοδήγηση και άμεση βοήθεια στα διάφορα στάδια υλοποίησής του.

Τα πιο σημαντικά θετικά στοιχεία του θεσμού, όπως προέκυψαν από την αξιολόγηση, αφορούσαν κυρίως στο γεγονός ότι η ΕΜ οδηγεί σε συντονισμό των δράσεων που γίνονται στο σχολείο με βάση τις πραγματικές ανάγκες της σχολικής μονάδας, σε ενίσχυση της συμμετοχικότητας όλων των εμπλεκόμενων φορέων (εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων) σε μια σχολική μονάδα, σε αλλαγή νοοτροπίας (συνεργασία, ανταλλαγή επισκέψεων κ.ά.) ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας και στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών ως προς τον ευρύτερο παιδαγωγικό τους ρόλο.

Τα πιο σημαντικά αρνητικά στοιχεία του θεσμού αφορούσαν στην επιλογή κατάλληλου συντονιστή ΕΜ στο σχολείο, στην περιορισμένη εμπλοκή του διευθυντή και στις χρονικές απαιτήσεις που θέτει η συμμετοχή του σχολείου στην ΕΜ.

Οι εμπλεκόμενοι προέβησαν σε αρκετές εισηγήσεις για την καλύτερη εφαρμογή του θεσμού, που αφορούσαν κυρίως στα εξής: στην ανάγκη για περισσότερη καθοδήγηση/στήριξη από το ΠΙ και άλλους φορείς, σε παραχώρηση επιπλέον χρόνου για την υλοποίηση του προγράμματος, σε διαφορετικό χρόνο έναρξης του προγράμματος και σε αύξηση της συνολικής διάρκειάς του. Επιπλέον, έγιναν εισηγήσεις για περισσότερες δειγματικές διδασκαλίες, συνδιδασκαλίες και ανταλλαγή επισκέψεων και υλικού. Άλλες εισηγήσεις αφορούσαν στην εμπλοκή περισσότερων εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας αλλά και των μαθητών και γονέων.

5. Ερευνητική Ομάδα

Σοφία Βλάμη

Δρ Νίκος Παπαδούρης